

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กนก วงษ์ตระหง่าน. คู่มือการเมืองไทย : 2475-2525. ข้อมูลพื้นฐานทางการเมืองไทย.

กรุงเทพมหานคร : บริษัทประชาชน จำกัด, 2526.

กระมล ทองธรรมชาติ. ความรู้เรื่องรัฐธรรมนูญของไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
เฟื่องอักษร, 2518.

_____. วิวัฒนาการของระบอบรัฐธรรมนูญไทย. กรุงเทพมหานคร : ดวงดีการพิมพ์,
2524.

_____. ปัญหาการใช้รัฐธรรมนูญ. ใน สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมา-
ธิราช, เอกสารการสอนชุดวิชาปัญหาการเมืองไทยปัจจุบัน (หน่วยที่ 1-6). หน้า
135. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ประชาชน, 2529.

_____. และคณะ. การเลือกตั้ง พรรคการเมืองและเสถียรภาพของรัฐบาล. กรุงเทพ-
มหานคร : มาสเตอร์เพรส, 2531.

_____. การร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. ใน สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหา-
วิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, รายงานการสัมมนาทางวิชาการเรื่องรัฐธรรมนูญฉบับที่
15 ของไทย. หน้า 151-152 และ 156-157. กรุงเทพมหานคร : ฝ่ายการพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2534.

การปกครอง, กรม กระทรวงมหาดไทย. รายงานผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
26 มกราคม 2518. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2518.

_____. รายงานผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 4 เมษายน 2519. กรุงเทพ-
มหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2519.

กุลธน ธนาพงศธร. ผู้นำกับการกำหนดนโยบาย. รัฐศาสตร์สาร 5 (พฤศจิกายน 2521) : 29-32 และ 35-38.

_____. ขอบข่ายและวิธีการศึกษานโยบายสาธารณะ. ใน สาขาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. เอกสารการสอนชุดวิชานโยบายสาธารณะและการวางแผน (หน่วยที่ 1-7). หน้า 57-58. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสารมวลชน จำกัด, 2530.

กลุ่มนักวิชาการเพื่อประชาธิปไตย. สู้เพื่อประชาธิปไตย : ความเป็นมาทางการเมืองของกรณีนองเลือดพฤษภาคม 2535. ม.ป.ท., ม.ป.ป.

แก้ววิเชียร แววสูงเนิน. เมืองไทยกับการปฏิวัติ 20 ต.ค. 20. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศรีเพชรการพิมพ์, 2522.

โรกวิท วงศ์สุรวัฒน์. รัฐศาสตร์เบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2519.

โรกสินทร์ วงศ์สุรวัฒน์. เรื่องของรัฐธรรมนูญและการเลือกตั้ง พร้อมด้วยรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แพร่พิทยาอินเตอร์เนชั่นแนล, 2517.

ข่าวไทยนิกร (21 สิงหาคม 2521) : 8 และ 11.

_____. (25 กันยายน 2521) : 18-19.

_____. (6 พฤศจิกายน 2521) : 9.

_____. (4 ธันวาคม 2521) : 10-11.

ข่าวสด (4 มีนาคม 2534).

ข้อบังคับการประชุมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ.2521.

ข้อบังคับการประชุมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ.2534.

คำแถลงของพระยามโนปกรณนิติธาดา ประธานคณะอนุกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ. ใน สำนักรงานเลขานุการสภาผู้แทนราษฎร. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (วิสามัญ), ครั้งที่ 34/2475. 16 พฤศจิกายน 2475.

คำสั่งของคณะกรรมการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 3. ราชกิจจานุเบกษา (ฉบับพิเศษ) 93
(6 ตุลาคม 2519) : 12.

คำสั่งของคณะกรรมการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 6. ราชกิจจานุเบกษา (ฉบับพิเศษ) 93
(6 ตุลาคม 2519) : 19.

คำสั่งหัวหน้าคณะกรรมการปกครองแผ่นดินที่ 6/2519. (11 ตุลาคม 2519).

กึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว.ข้างสังเวียน. สยามรัฐ (4 ตุลาคม 2521).

จุลจักรพงษ์, พระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้า. เจ้าชีวิต. พระนคร : คลังวิทยา, 2505.

เจษฎา อรุณพัฒน์พงศ์. ผลสะท้อนของการปฏิวัติ พ.ศ.2475 ที่มีต่อกระบวนการเมืองในช่วง
ระยะเวลา พ.ศ.2475 ถึงพ.ศ.2495. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2517.

จดหมายเปิดผนึกจากชมรมผู้รักและห่วงหาประชาราษฎร์ไทย เรื่องขอให้ดำเนินการคลี่คลาย
วิกฤตศรัทธา และแก้ไขความไร้เสถียรภาพทางการเมืองโดยด่วนที่สุด. 7 ตุลาคม
2533.

จดหมายเปิดผนึก "บันทึกไว้ในแผ่นดิน".

จดหมายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญ.

เฉลิมเกียรติ ผิวนวล. ความคิดทางการเมืองของทหารไทย 2519-2535. กรุงเทพมหานคร :
น้าอักษรการพิมพ์, 2535.

ชัยอนันต์ สมุทวณิช. ชนชั้นปกครอง. วิเทศสาร 5 (มกราคม 2511) : 1.

_____. ยังเติร์กกับทหารประชาราษฎร์ไทย : การวิเคราะห์บทบาททหารในการเมืองไทย.
กรุงเทพมหานคร : ประชากรพิมพ์, 2525.

_____. ร่างรัฐธรรมนูญฉบับพระปกเกล้าฯ. ม.ป.ท., ม.ป.ป.

_____ และชัตติยา กรรณสูต, ผู้รวบรวม. เอกสารการเมืองการปกครองไทย. กรุงเทพมหานคร : สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2518.

ชาญวุฒิ วัชรพุกก์. รัฐธรรมนูญกับเสถียรภาพทางการเมืองไทย. วารสารสังคมศาสตร์ 17 (ตุลาคม - ธันวาคม 2523) : 81-82.

_____. ประชาธิปไตยแบบไทย : บทศึกษาผลการนำแนวคิดและกลไกระบอบประชาธิปไตยมาใช้ในเมืองไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุยบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.

ชวน ทองมี. ความล้มเหลวของรัฐบาลพลเรือนหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 (2487-2490). วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520.

ชวน หลีกภัย. ชวน หลีกภัย กับข้อเท็จจริง 6 ตุลาคม 2519. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์และท่าปกเจริญผล, 2522.

ชมรมสร้างสรรค์และพัฒนาการเมือง. หนาวสวนป่าร้อนลมบ่ย์. ม.ป.ท., 2536.

เชาวนะ ไตรมาศ. ความขัดแย้งจากรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2521 : แนวโน้มพัฒนาการสถาบันรัฐธรรมนูญไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.

ดำรงค์ อิมวิเศษ. การร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับปีพุทธศักราช 2489 และการเมืองภายหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.

เดลินิวส์ (4 พฤศจิกายน 2520).

เดลินิวส์ (24 กันยายน 2534) : 14.

_____. (30 กรกฎาคม 2534) : 15.

เดลินิวส์ (2 กันยายน 2534) : 3.

เดชชาติ วงศ์รักมลเชษฐ์. หลักรัฐศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์, ม.ป.ป.

แถลงการณ์ของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน. ราชกิจจานุเบกษา (ฉบับพิเศษ) 93 (6 ตุลาคม 2519) : 1-2.

แถลงการณ์ของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 1. ราชกิจจานุเบกษา (ฉบับพิเศษ) 94 (20 ตุลาคม 2520) : 1-3.

แถลงการณ์คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ 1. ราชกิจจานุเบกษา (ฉบับพิเศษ) 108 (23 กุมภาพันธ์ 2534) : 1-5.

แถลงการณ์ชุมนุมคัดค้านรัฐธรรมนูญ รสช. ของสหพันธ์นิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย (สนนท.) ทหารเก่า. เกรียงศักดิ์ 2. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ยูไนเต็ดโปรดักชั่น, 2523.

_____ . ที่เล่นที่จริง. สยามรัฐ (3 ธันวาคม 2520) : 5.

ทิพวรรณ บุญทวี. ความคิดทางการเมืองของปรีดี พนมยงค์ : ระยะเริ่มแรก (พ.ศ. 2443-2477). วิทยาลัยพนธ์ปริณญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

ไทยรัฐ (2 เมษายน 2534) : 2.

_____. (26 สิงหาคม 2534) : 3.

_____. (28 สิงหาคม 2534) : 10.

_____. (10 กันยายน 2534) : 3.

_____. (14 พฤศจิกายน 2534) : 3.

_____. (23 ธันวาคม 2534) : 6.

_____. (10 เมษายน 2535).

ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. 2502.

ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2515.

ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2520. -

ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2534.

ธีรยุทธ์ บุญมี. สัมภาษณ์, 2 มีนาคม 2534.

นิติ เอียวศรีวงศ์. การถอยก้าวที่สอง. มติชน (12 มีนาคม 2535) : 10.

แนวหน้า (8 เมษายน 2534) : 14.

_____. (4 กรกฎาคม 2534) : 2.

_____. (29 สิงหาคม 2534) : 15.

_____. (30 สิงหาคม 2534) : 14.

_____. (13 พฤศจิกายน 2534) : 6.

_____. (4 ธันวาคม 2534) : 6.

บรรเจิด อินทุจันทร์ยง. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (วิวัฒนาการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ตั้งแต่ต้น-ปัจจุบัน). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แพรวพินทยา, 2519.

บรรพต วีระสัย และคณะ. รัฐศาสตร์ทั่วไป. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2521.

บุญชนะ อรรถากร. บันทึกวิเคราะห์วิจารณ์ 16 นายกรัฐมนตรีไทย. มุลินธิศาสตราจารย์บุญชนะ อรรถากร เพื่อการศึกษาและวิจัย, 2526.

_____. การปฏิบัติของคณะ รสช. 2534 กับประชาธิปไตย. ม.ป.ท., 2534.

_____. เบื้องหลังกรณีนองเลือด 6 ตุลา. เปลวเทียน. ม.ป.ท., 2521.

บทความแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญ.

ปฏิบัติและรัฐประหารกันทำไม. สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ (26 พฤศจิกายน 2521) : 21.

ปฐม มณีโรจน์ และสุนทร เกิดแก้ว, บรรณาธิการ. การปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน : ประมวลเอกสารสำคัญทางการเมืองระหว่าง 6 ตุลาคม - 22 ตุลาคม 2519.

เอกสารการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2520.

ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 2. ราชกิจจานุเบกษา (ฉบับพิเศษ) 94 (20 ตุลาคม 2520) :

10-11.

ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 5. ราชกิจจานุเบกษา (ฉบับพิเศษ) 94 (20 ตุลาคม 2520) :

15.

ประกาศของคณะราษฎร ฉบับที่ 1. 24 มิถุนายน 2475.

ประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ 3. ราชกิจจานุเบกษา (ฉบับพิเศษ) 108 (23 กุมภาพันธ์ 2534) : 14.

ประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ 8. ราชกิจจานุเบกษา (ฉบับพิเศษ) 108 (23 กุมภาพันธ์ 2534) : 19.

ประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ 20. ราชกิจจานุเบกษา (ฉบับพิเศษ) 108 (23 กุมภาพันธ์ 2534) : 39.

ประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ 26. ราชกิจจานุเบกษา (ฉบับพิเศษ) 108 (25 กุมภาพันธ์ 2534) : 2-3.

ประกาศพระบรมราชโองการแต่งตั้งหัวหน้าคณะกรรมการรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ. 24 กุมภาพันธ์ 2534.

ประกาศพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งสมาชิกสภาแห่งชาติ. ราชกิจจานุเบกษา 90 (10 ธันวาคม 2516) : 1-110.

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องนายกรัฐมนตรีลาออกจากตำแหน่ง.

ประชา ชุมขวัญ. ความเห็นชาวบ้าน : หน้าของเรา. สยามรัฐ (16 พฤศจิกายน 2520) : 7.

ประเวศ วะสี. อนาคตการเมืองไทย. กรุงเทพมหานคร : เรือนแก้วการพิมพ์, 2534.

ปรีดี พนมยงค์. บางเรื่องเกี่ยวกับการก่อตั้งคณะราษฎรและระบบประชาธิปไตย. ใน วิจัย บารุงฤทธิ์ (บรรณาธิการ), บันทึกนักปฏิวัติไทยเมื่อวันระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ 24 มิถุนายน 2475. หน้า 158-159. พระนคร : เจริญวิทย์การพิมพ์, 2517.

_____ . วิธีส่งเสริมให้ราษฎรสนใจประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร : ประจักษ์การพิมพ์, 2517.

บัว อิงภากรณ์. คำให้การของดร.บัว อิงภากรณ์ กรณีเหตุการณ์ 6 ตุลาคม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มูลนิธิโรคมลคิมทอง, 2527.

พระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช 2488. ราชกิจจานุเบกษา 62 (15 ตุลาคม 2488) : 601.

พระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช 2519. ราชกิจจานุเบกษา (ฉบับพิเศษ) 93 (12 มกราคม 2519) : 1.

พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ.2475 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2476 ฉบับที่ 2.

พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช 2475.

พิมพ์ไทย (8 เมษายน 2491), อ้างถึงใน วิภาลัย ชีรชัย. การศึกษาเชิงประวัติศาสตร์ของรัฐธรรมนูญไทยฉบับต่าง ๆ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.

พงศ์เพ็ญ สกุนตาภัย. หลักรัฐธรรมนูญและสถาบันการเมือง. กรุงเทพมหานคร : นำกั๊งการพิมพ์, 2527.

_____ . สัมภาษณ์, 2 มีนาคม 2534.

ไพโรจน์ ชัยนาม. คำอธิบายกฎหมายรัฐธรรมนูญเปรียบเทียบ (โดยสังเขป) เล่ม 2 กฎหมายรัฐธรรมนูญของประเทศไทย ตอนที่ 1. พระนคร : โรงพิมพ์อักษรนิติ, 2495.

_____ . สถาบันการเมืองและรัฐธรรมนูญของต่างประเทศกับระบอบการปกครองของไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2515.

_____ . รัฐธรรมนูญ บทกฎหมาย และเอกสารสำคัญในทางการเมืองของประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2519.

_____ . สถาบันการเมืองและกฎหมายรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพมหานคร : สารศึกษาการพิมพ์, 2524.

แผ้วรวบรวมเอกสารประกอบการร่างรัฐธรรมนูญ (ฉบับปีพุทธศักราช 2521) ของกองกรรมาธิการ สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา.

มติชน (10 มิถุนายน 2521) : 3.

_____. (1 สิงหาคม 2534) : 9.

_____. (8 สิงหาคม 2534) : 3.

_____. (30 สิงหาคม 2534) : 21.

_____. (6 กันยายน 2534) : 22.

_____. (13 พฤศจิกายน 2538) : 8.

มีชัย ฤชุพันธุ์. เล่าเรื่องความเป็นมาของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร : กองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2536.

มนตรี เจนวิทย์การ. กลุ่มพลังมวลชนพื้นฐานกับการเข้าร่วมทางการเมือง. รัฐศาสตร์สาร (กันยายน-ธันวาคม 2522) : 171-196.

ระดม วงษ์น้อย. แนวคิดเรื่องชนชั้นน่านและการศึกษาโครงสร้างอำนาจชุมชน. เอกสารทางวิชาการ หมายเลข 10 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2527.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2511.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2519.

รัฐธรรมนูญ โครงสร้างวิกฤตการณ์. สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ (10 กันยายน 2521) : 5.

ราชกิจจานุเบกษา 49 (27 มิถุนายน 2475) : 166.

_____. 49 (10 ธันวาคม 2475) : 529.

_____. 63 (10 พฤษภาคม 2489).

_____. 64 (9 ธันวาคม 2490).

- ____. 66 (23 มีนาคม 2492).
- ____. 69 (8 มีนาคม 2495).
- ____. 76 (28 มกราคม 2502).
- ____. 85 (20 มิถุนายน 2511).
- ____. 89 (15 ธันวาคม 2515).
- ____. 91 (7 ตุลาคม 2517).
- ____. (ฉบับพิเศษ) 93 (22 ตุลาคม 2519) : 1-15.
- ____. 94 (9 พฤศจิกายน 2520) : 1-14.
- ____. (ฉบับพิเศษ) 94 (13 พฤศจิกายน 2520) : 1-8.
- ____. (ฉบับพิเศษ) 94 (17 พฤศจิกายน 2520) : 1-21.
- ____. (ฉบับพิเศษ) 95 (22 ธันวาคม 2521).
- ____. 107 (9 ธันวาคม 2533) : 1-2.
- ____. (ฉบับพิเศษ) 108 (1 มีนาคม 2534) : 1-14.
- ____. (ฉบับพิเศษ) 108 (2 มีนาคม 2534) : 1-2.
- ____. (ฉบับพิเศษ) 108 (6 มีนาคม 2534) : 1-5.
- ____. (ฉบับพิเศษ) 108 (25 มีนาคม 2534).
- ____. (ฉบับพิเศษ) 108 (9 ธันวาคม 2534).

รายงานของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ.

รายงานของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (เฉพาะบทบัญญัติ หมวด 6 รัฐสภา ถึงบทเฉพาะกาล).

รุจิรา เตชางกูร. วิเคราะห์รัฐธรรมนูญประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันฉบับปัจจุบันในแง่การเสริมสร้างเสถียรภาพและประสิทธิภาพของรัฐบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท-บัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2500.

รอง ศยามานนท์. ประวัติศาสตร์ไทยในระบอบรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2520.

ลิขิต ชีรเวทิน. วิวัฒนาการการเมืองการปกครองไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2533.

_____. วิวัฒนาการการเมืองการปกครองไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหา-
วิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2535.

เลขที่การรัฐสภา, สำนักงาน. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (สามัญ), ครั้งที่
4/2488. 19 กรกฎาคม 2488.

_____. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร, ครั้งที่ 7/2489. 21 กุมภาพันธ์ 2489.

_____. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร, ครั้งที่ 8/2489. 25 กุมภาพันธ์ 2489.

_____. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร, ครั้งที่ 21/2489. 11 เมษายน 2489.

_____. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร, ครั้งที่ 32/2489. 29 เมษายน 2489.

_____. รายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ (ทำหน้าที่ร่างรัฐธรรมนูญ), ครั้งที่ 1.
30 มีนาคม 2504.

_____. รายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ (ทำหน้าที่ร่างรัฐธรรมนูญ), ครั้งที่ 48.
21 มกราคม 2508.

_____. รายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ (ทำหน้าที่ร่างรัฐธรรมนูญ), ครั้งที่ 58.
5 ตุลาคม 2510.

_____. รายงานการประชุมสภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน, ครั้งที่ 1/2519. 26 พฤศจิกายน
2519.

_____. รายงานการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ, ครั้งที่ 1/2520. 24 พฤศจิกายน 2520.

_____. รายงานการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ, ครั้งที่ 2/2520. 1 ธันวาคม 2520.

_____. รายงานการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 1. 2 ธันวาคม 2520.

- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 25. 18 พฤษภาคม 2521.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 26. 19 พฤษภาคม 2521.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 27. 25 พฤษภาคม 2521.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 28. 1 มิถุนายน 2521.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 29. 8 มิถุนายน 2521.
- ..... รายงานการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ, ครั้งที่ 31/2521. 23 มิถุนายน 2521.
- ..... รายงานการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ, ครั้งที่ 32/2521. 29 มิถุนายน 2521.
- ..... รายงานการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ, ครั้งที่ 34/2521. 6 กรกฎาคม 2521.
- ..... รายงานการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ, ครั้งที่ 36/2521. 13 กรกฎาคม 2521.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 1. 18 กรกฎาคม 2521.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 2. 27 กรกฎาคม 2521.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 3. 28 กรกฎาคม 2521.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 4. 3 สิงหาคม 2521.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 5. 4 สิงหาคม 2521.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 6. 10 สิงหาคม 2521.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 7. 17 สิงหาคม 2521.

- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 8. 24 สิงหาคม
2521.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 9. 25 สิงหาคม
2521.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 10. 31 สิงหาคม
2521.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 11. 1 กันยายน
2521.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 12. 6 กันยายน
2521.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 13. 7 กันยายน
2521.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 14. 8 กันยายน
2521.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 15. 13 กันยายน
2521.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 16. 15 กันยายน
2521.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 17. 15 กันยายน
2521.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 18. 20 กันยายน
2521.

- ..... รายงานการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ, ครั้งที่ 75/2521. 23 พฤศจิกายน 2521.
- ..... รายงานการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ, ครั้งที่ 76/2521. 24 พฤศจิกายน 2521.
- ..... รายงานการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ, ครั้งที่ 77/2521. 29 พฤศจิกายน 2521.
- ..... รายงานการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ, ครั้งที่ 78/2521. 30 พฤศจิกายน 2521.
- ..... รายงานการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ, ครั้งที่ 83/2521. 18 ธันวาคม 2521.
- ..... รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (สมัยสามัญ), ครั้งที่ 19/2533 (เป็นพิเศษ).
18 กรกฎาคม 2533.
- ..... รายงานการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ, ครั้งที่ 1/2534. 1 เมษายน 2534.
- ..... รายงานการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ, ครั้งที่ 2/2534. 4 เมษายน 2534.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 1. 8 เมษายน 2534.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 2. 11 เมษายน 2534.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 3. 18 เมษายน 2534.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 4. 22 เมษายน 2534.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 5. 25 เมษายน 2534.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 6. 29 เมษายน 2534.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 7. 2 พฤษภาคม 2534.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 8. 6 พฤษภาคม 2534.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 9. 9 พฤษภาคม 2534.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 10. 13 พฤษภาคม
2534.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 11. 16 พฤษภาคม
2534.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 12. 20 พฤษภาคม
2534.

- ____. รายงานการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 13. 23 พฤษภาคม
2534.
- ____. รายงานการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 14. 27 พฤษภาคม
2534.
- ____. รายงานการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 15. 30 พฤษภาคม
2534.
- ____. รายงานการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 16. 3 มิถุนายน
2534.
- ____. รายงานการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 17. 6 มิถุนายน
2534.
- ____. รายงานการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 18. 10 มิถุนายน
2534.
- ____. รายงานการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 19. 13 มิถุนายน
2534.
- ____. รายงานการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 20. 17 มิถุนายน
2534.
- ____. รายงานการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 21. 20 มิถุนายน
2534.
- ____. รายงานการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 22. 24 มิถุนายน
2534.
- ____. รายงานการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 23. 27 มิถุนายน
2534.

- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 24. 1 กรกฎาคม
2534.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 25. 4 กรกฎาคม
2534.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 26. 8 กรกฎาคม
2534.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 27. 11 กรกฎาคม
2534.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 28. 15 กรกฎาคม
2534.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 29. 18 กรกฎาคม
2534.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 30. 22 กรกฎาคม
2534.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 31. 25 กรกฎาคม
2534.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 32. 29 กรกฎาคม
2534.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 33. 1 สิงหาคม
2534.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 34. 2 สิงหาคม
2534.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 35. 5 สิงหาคม
2534.

- ____. รายงานการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 36. 8 สิงหาคม 2534.
- ____. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร, ครั้งที่ 22/2534 (เป็นพิเศษ). 26 สิงหาคม 2534.
- ____. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร, ครั้งที่ 23/2534 (เป็นพิเศษ). 27 สิงหาคม 2534.
- ____. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร, ครั้งที่ 24/2534 (เป็นพิเศษ). 28 สิงหาคม 2534.
- ____. รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 1. 2 กันยายน 2534.
- ____. รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 2. 6 กันยายน 2534.
- ____. รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 3. 9 กันยายน 2534.
- ____. รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 4. 13 กันยายน 2534.
- ____. รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 5. 16 กันยายน 2534.
- ____. รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 6. 20 กันยายน 2534.
- ____. รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 7. 23 กันยายน 2534.
- ____. รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 8. 27 กันยายน 2534.

- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 9. 30 กันยายน
2534.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 10. 4 ตุลาคม
2534.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 11. 7 ตุลาคม
2534.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 12. 9 ตุลาคม
2534.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 13. 11 ตุลาคม
2534.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 14. 16 ตุลาคม
2534.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 15. 18 ตุลาคม
2534.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 16. 21 ตุลาคม
2534.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 17. 25 ตุลาคม
2534.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 18. 28 ตุลาคม
2534.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 19. 30 ตุลาคม
2534.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 20. 1 พฤศจิกายน-
กายน 2534.

- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 21. 4 พฤศจิกายน-
กายน 2534.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 22. 6 พฤศจิกายน-
กายน 2534.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 23. 7 พฤศจิกายน-
กายน 2534.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 24. 8 พฤศจิกายน-
กายน 2534.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 25. 11 พฤศจิกายน-
กายน 2534.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 26. 13 พฤศจิกายน-
กายน 2534.
- ..... รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ, ครั้งที่ 27. 14 พฤศจิกายน-
กายน 2534.
- ..... รายงานการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ, ครั้งที่ 37/2534 (เป็นพิเศษ). 19 พฤศจิกายน-
กายน 2534.
- ..... รายงานการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ, ครั้งที่ 38/2534 (เป็นพิเศษ). 20 พฤศจิกายน-
กายน 2534.
- ..... รายงานการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ, ครั้งที่ 39/2534 (เป็นพิเศษ). 21 พฤศจิกายน-
กายน 2534.
- ..... รายงานการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ, ครั้งที่ 41/2534 (เป็นพิเศษ). 25 พฤศจิกายน-
กายน 2534.
- ..... รายงานการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ, ครั้งที่ 44/2534 (เป็นพิเศษ). 7 ธันวาคม
2534.

- เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักงาน. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (สมัยที่ 1), ครั้งที่ 1/2475. 28 มิถุนายน 2475.
- _____. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (สมัยที่ 1), ครั้งที่ 40/2475. 27 พฤศจิกายน 2475.
- วัลลภ วจนวิสุทธิ, พล.อ. ยังเติร์กของไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์รุ่งวัฒนา, 2521.
- วิชัย ประสังสิต. แผ่นดินสมเด็จพระปกเกล้าฯ. พระนคร : โรงพิมพ์อักษรการพิมพ์, 2505.
- วิภาลัย ธีรชัย. การศึกษาเชิงประวัติศาสตร์ของรัฐธรรมนูญไทยฉบับต่าง ๆ. วิทยาลัยนพนธ์ปริญญา มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.
- วิทยากร เชียงกุล. รัฐประหาร 23 กุมภาพันธ์ กับอนาคตของเศรษฐกิจการเมืองไทย. กรุงเทพมหานคร : เจริญวิทย์การพิมพ์, 2534.
- วิทยสารประจำวัน 13 (27 กุมภาพันธ์ 2534).
- _____. 13 (28 กุมภาพันธ์ 2534).
- วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน. รัฐธรรมนูญ. ใน สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, เอกสารการสอนชุดวิชาสถาบันและกระบวนการทางการเมืองไทย (หน่วยที่ 1-7). หน้า 65-69. กรุงเทพมหานคร : วิคตอรี เพาเวอร์พอยท์, 2527.
- วิญญู เครื่องงาม. กฎหมายรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แสงสุทธิการพิมพ์, 2530.
- วิสุทธิ โพธิ์แท่น. เส้นทางประชาธิปไตยไทย. ใน จดหมายเหตุสยามรัฐ. หน้า 17-18. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สยามรัฐ, 2533.
- เสนห์ จามริก. การเมืองไทยกับพัฒนาการรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพมหานคร : เจริญวิทย์การพิมพ์, 2529.
- สมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย. ระวิงอย่าให้นองเลือด : คำอภิปราย "ทิศทางการเมืองไทย". กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ปรารมภ์, 2535.

สยามจดหมายเหตุ 1 (12-18 สิงหาคม 2519) : 777-784.

____. 1 (19-25 สิงหาคม 2519) : 801-813.

____. 1 (16-22 กันยายน 2519) : 905-908.

____. 1 (23-29 กันยายน 2519) : 921-932.

____. 1 (30 กันยายน - 6 ตุลาคม 2519) : 946-959.

____. 1 (7-13 ตุลาคม 2519) : 969.

____. 2 (31 มีนาคม - 6 เมษายน 2520) : 337-346.

____. 2 (11-17 พฤศจิกายน 2520) : 1261.

____. 2 (13-19 ตุลาคม 2521) : 1155.

____. 3 (27 ตุลาคม - 2 พฤศจิกายน 2521) : 1208-1211.

____. 13 (22-28 กรกฎาคม 2531) : 816 และ 818-819.

____. 14 (20-26 มกราคม 2532) : 91-93.

____. 16 (18-24 มกราคม 2534) : 66-67.

____. 16 (12-18 เมษายน 2534) : 397.

____. 16 (19 - 25 กรกฎาคม 2534) : 789-792.

____. 16 (26 กรกฎาคม - 1 สิงหาคม 2534) : 818-820 และ 847.

____. 16 (2-8 สิงหาคม 2534) : 850.

____. 16 (11-17 ตุลาคม 2534) : 1127.

สยามนิกร (21 มกราคม 2492), อ้างถึงใน สุนีย์ อธิมุติภาพ. การร่างรัฐธรรมนูญ 2492.

วิทยาลัยนพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518.

____. (22 มีนาคม 2492), อ้างถึงใน สุนีย์ อธิมุติภาพ. การร่างรัฐธรรมนูญ 2492.

วิทยาลัยนพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518.

____. (19 ธันวาคม 2521) : 10.

สยามรัฐ (5 พฤศจิกายน 2520).

____. (25 กุมภาพันธ์ 2534) : 1 และ 3.

____. (26 กุมภาพันธ์ 2534) : 2 และ 8.

____. (14 มีนาคม 2534) : 3.

____. (30 เมษายน 2534) : 3.

____. (9 พฤษภาคม 2534) : 3.

____. (29 กรกฎาคม 2534) : 3 และ 16.

____. (6 สิงหาคม 2534) : 3 และ 14.

____. (8 สิงหาคม 2534) : 3.

____. (16 สิงหาคม 2534) : 3.

____. (23 สิงหาคม 2534) : 1 และ 14.

____. (11 พฤศจิกายน 2534) : 16.

____. (12 พฤศจิกายน 2534) : 3.

____. (14 พฤศจิกายน 2534) : 3.

สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ (24 ตุลาคม 2520) : 3 และ 16.

____. (12 กุมภาพันธ์ 2521) : 7-8.

____. (19 มีนาคม 2521) : 6 และ 16.

____. (11 มิถุนายน 2521) : 5.

____. (18 มิถุนายน 2521) : 8.

____. (14 มกราคม 2522) : 4.

____. (24-30 พฤศจิกายน 2534) : 10-12.

สละ ลิขิตกุล, รวบรวม. คีตกวี ปราโมช เป็นนายกฯ ชีวิตและงาน. กรุงเทพมหานคร :

โรงพิมพ์ศึกษาสัมพันธ์, 2521.

สัมภาษณ์ จัตุรงค์ คชสีกี ส.ส.ชุมพร พรรคชาติไทย คนในกองทัพ คือ คนทำลายกองทัพ.

ข่าวกรอง 5 (11-20 กรกฎาคม 2534) : 25-26.

สัมภาษณ์ อ.สุรชาติ บำรุงสุข ทหารกับการเมืองไทย. สารคดี 8 (มิถุนายน 2535) :
160-161.

สิริ เปรมจิตต์. ประวัติรัฐธรรมนูญไทย ฉบับแรก พ.ศ.2475 ถึงฉบับปัจจุบัน. พระนคร :
โรงพิมพ์ประจักษ์วิทยา, 2511.

สุชิน ตันติกุล. ผลสะท้อนทางการเมืองของรัฐประหาร พ.ศ.2490. วิทยานิพนธ์ปริญญามหา-
บัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517.

สุทัศน์ ชมดี. บทบาทของรัฐสภาไทยในการควบคุมรัฐบาลโดยอาศัยการอภิปรายทั่วไป. วิทยา-
นิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515.

สุธรรม แสงประทุม. ผมผ่านเหตุการณ์ 6 ตุลาคม มาได้อย่างไร. กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์ พ. จิรการพิมพ์, 2522.

สุชาชัย ยิ้มประเสริฐ, บรรณาธิการ. 60 ปีประชาธิปไตยไทย. กรุงเทพมหานคร :
ศรีเอทีพี พับลิชชิ่ง, 2536.

สุนีย์ อธิษฐาน. การร่างรัฐธรรมนูญ 2492. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์-
มหาวิทยาลัย, 2518.

สุพจน์ ด้านตระกูล. จดหมายถึง พล.อ.สุจินดา คราประยูร กับความรู้เรื่องประชาธิปไตย
และทางรอดของไทย. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท., 2535.

สุภาพ ปริณูเสวี. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญทั่วไปและวิวัฒนาการรัฐธรรมนูญของ
ไทย. กรุงเทพมหานคร : เทพเนรมิตการพิมพ์, ม.ป.ป.

สุรพันธ์ ทัฬหสุวรรณ์ และรุจิรา เตชางกูร. หลักรัฐธรรมนูญและสถาบันการเมือง. กรุงเทพ-
มหานคร : คุณพินอักษรกิจ, 2527.

- เสนีย์ ปราโมช, ม.ร.ว. และชวน หลีกภัย. คำปราศรัยของ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช และ นายชวน หลีกภัย เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2522 ณ ห้องสนามหลวง. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรศาสตร์. 2522.
- ส. ศิวรักษ์. วิพากษ์ รสช. ลอกคราบนายอานันท์ ปันยารชุน : บทปาฐกถา 6 เดือน รสช. ความถดถอยของประชาธิปไตยไทย. กรุงเทพมหานคร : ซีรพังก์การพิมพ์, 2534.
- สมชัย รักวิจิตร. ดร.สมชัย ตอบคำถามเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ. กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพมหานครการพิมพ์, 2521.
- สมชาติ รอบกิจ. การร่างรัฐธรรมนูญ 2517. วิทยาลัยนพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.
- สมพร ไร่บางยาง. สถานิติบัญญัติแห่งชาติ ชุดที่ 2 พ.ศ.2516. วิทยาลัยนพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519.
- แหลมทอง พันธุราษฎร์. การเมืองที่ปราศจากพรรคของไทย : การครอบงำของระบบราชการ. วิทยาลัยนพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2519.
- อดุลย์ กอวัฒนา. การลาออกของรัฐบาลจอมพลป. พิบูลสงคราม เมื่อ 24 กรกฎาคม 2487. วิทยาลัยนพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518.
- อัจฉราพร กุมุทพิสมัย. ก่อนจะเป็นรัฐธรรมนูญ ฉบับที่ 15. จุลสารไทยคดีศึกษา : ฉบับพิเศษ (ธันวาคม 2534) : 73.
- อาทร คุระวรรณ. การร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2521 กับการพัฒนาประชาธิปไตยในประเทศไทย. วิทยาลัยนพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.
- อานนท์ อากาศิรม. รัฐศาสตร์เบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : O.S. Printing House, 2528.

อุกฤษณ์ ปัทมานันท์. บทบาทชนชั้นนายทุนไทย จากปี 2519 ถึงปี 2534. ใน ผาสุก พงษ์ไพจิตร และสังคีต หิริยะรังสรรค์ (บรรณาธิการ), รัฐ ทุน เจ้าพ่อท้องถิ่น กับสังคมไทย. หน้า 74-75. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท., 2535.

เอกสารประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ (ฉบับปีพุทธศักราช 2534) ของกองกรรมาธิการ สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา.

ภาษาอังกฤษ

Anderson, James E. Public Policy Making. New York : Praeger Publishers, 1975.

Bottomore, T.B. Elite and Society. London : Walts, 1964.

Dahl, Robert A. Who Governs? : Dmocracy and Power in American City. New Haven and London : Yale University Press, 1966.

Dye, Thomas R. Understanding Public Policy. New Jersey : Prentice-Hall, 1972.

_____. Understanding Public Policy. New Jersey : Prentice-Hall, 1978.

_____. Understanding Public Policy. New Jersey : Prentice-Hall, 1984.

_____. Who's Running America? : The Carter Years. New Jersey : Prentice-Hall, 1976.

_____. and Zeigler, L. Harmon. The Irony of Democracy. California : Wadsworth, 1970.

_____. The Irony of Democracy : An Uncommon Introduction to American Politics. California : Duxbury Press, 1981.

- Etzioni, Amitai. A Comparative Analysis of Complex Organization.
New York : The Free Press, 1961.
- Garson, David. Power and Politics in the United States. Toronto :
D.C. Health and Company, 1977.
- Henry, Nicholas. Public Administration and Public Affairs. New
Jersey : Prentice-Hall, 1975.
- Jacobsen, G. A. and Lipman, M. H. Political Science. n.p. : Barnes
and Noble, 1969.
- Laski, Harold. A Grammar of Politics. London : George Allen &
Unwin, 1938.
- Lasswell, Harold D. Politics : Who Gets What When How?. New York :
Peter Smith, 1950.
- _____. The Political Writing of Harold D. Lasswell. Illinois : The
Free Press, 1951.
- _____. and Lerner, Daniel. The Comparative Study of Elites.
Standford : Standford University Press, 1952.
- Lindblom, Charles E. The Policy-making Process. New Jersey :
Prentice-Hall, 1968.
- Mills, C. Wright. The Power Elite. New York : Oxford University
Press, 1950.
- Montri Chenvidyakarn. One Year of Civilian Authoritarian Rule in
Thailand : The Rise and Fall of the Tanin Government. In
Montri Chenvidyakarn (ed.), The Studies of Social Science
Review, pp.5-38. n.p., n.d.
- Mosca, Gaetano. The Ruling Class. New York : McGraw Hill, 1939.

- Nagel, Stuart S. Improving Policy Analysis. California : Sage Publications, 1980.
- Pareto, Vilfredo. The Mind and Society. London : Jonathan Cope, 1935.
- Parry, Geraint. Political Elites. London : George Allen & Unwin, 1977.
- Presthus, Robert A. Man At The Top : A Study In Community Power. New York : Oxford University Press, 1964.
- Rose, Led E. and Fisher, Margaret W. The Politics of NEPAL. Ithaca and London : Cromwell University Press, 1970.
- Sharkansky, Ira. The Political Scientist and Policy Analysis. In Ira Sharkansky (ed.), Policy Analysis in Political Science, p.1. Chicago : Markham Publishing, 1970.
- The Concepts of Social Elites. International Social Science. 8 (1956) : 413-422.
- White, Leonard D. Introduction to the Study of Public Administration. New York : McMillan, 1955.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

เค้าโครงการพิจารณาหลักการของรัฐธรรมนูญ ฉบับปีพุทธศักราช 2521

1. คำปรารภ

จะกำหนดในลักษณะใด เท่าที่ผ่านมาจะกล่าวถึงความเป็นมาของระบอบการปกครอง และเหตุที่มาของรัฐธรรมนูญที่พิจารณายกร่างขึ้น
2. บททั่วไป
  - 2.1 ชื่อประเทศและรูปของรัฐ
  - 2.2 ระบอบการปกครอง
  - 2.3 เจ้าของอำนาจอธิปไตยและการใช้อำนาจอธิปไตย
3. พระมหากษัตริย์
  - 3.1 ฐานะ
  - 3.2 อำนาจ
  - 3.3 ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
  - 3.4 การสืบราชสมบัติ
    - 3.4.1 กฎมณเฑียรบาลว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช 2467
    - 3.4.2 การได้รับความเห็นชอบจากฝ่ายนิติบัญญัติ
    - 3.4.3 การแก้ไขเพิ่มเติมกฎมณเฑียรบาลว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช 2467- จะกระทำได้หรือไม่ เพียงใด
4. สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย
5. หน้าที่ของชนชาวไทย
6. แนวนโยบายแห่งรัฐ

จะสมควรบัญญัติไว้หรือไม่ เพียงใด

7. นิติบัญญัติ

- 7.1 จะมีกี่สภา และเรียกชื่ออย่างไร ใครเป็นประธานรัฐสภา
- 7.2 สภาที่มีจะประกอบด้วยสมาชิกที่มาจากการแต่งตั้ง และหรือเลือกตั้ง
อย่างไร
- 7.3 คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะเป็นสมาชิกของสภาที่มาจากการแต่งตั้ง จะควรกำหนดไว้หรือไม่เพียงใด
- 7.4 คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะเป็นสมาชิกสภาที่มาจากการเลือกตั้ง จะควรกำหนดไว้หรือไม่ เพียงใด รวมทั้งคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามในขณะสมัครรับเลือกตั้ง
- 7.5 คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้เลือกตั้ง จะควรกำหนดไว้หรือไม่
เพียงใด
- 7.6 หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งบางประการที่ควรบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ
- 7.7 อายุของสภา
- 7.8 การเริ่มต้นและสิ้นสุดของสมาชิกภาพของสมาชิกสภา
- 7.9 อำนาจของสภา
  - 7.9.1 สิทธิเสนอร่างพระราชบัญญัติ แต่ละสภาจะกระทำได้แค่ไหน
เพียงใด
  - 7.9.2 สิทธิในการยับยั้งการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของแต่ละสภา
  - 7.9.3 อำนาจในการควบคุมฝ่ายบริหารของแต่ละสภา ควรมีหรือไม่
อย่างไร
    - 7.9.3.1 การตั้งกระทู้ถาม
    - 7.9.3.2 การเปิดอภิปรายในลักษณะต่าง ๆ
    - 7.9.3.3 อื่น ๆ

8. บริหาร
  - 8.1 ควรกำหนดจำนวนรัฐมนตรีหรือไม่ เพียงใด
  - 8.2 คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะเป็นรัฐมนตรี
  - 8.3 ก่อนที่คณะรัฐมนตรีจะเข้ารับบริหารราชการแผ่นดิน จะต้องแถลงนโยบาย และได้รับความไว้วางใจจากสภาหรือไม่ เพียงใด
  - 8.4 การดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของรัฐมนตรี
  - 8.5 อำนาจของฝ่ายบริหาร
    - 8.5.1 ในการบริหารราชการแผ่นดินทั่วไป
    - 8.5.2 ในการเสนอและออกกฎหมาย
    - 8.5.3 การยุบสภา
  - 8.6 ความสัมพันธ์กับฝ่ายนิติบัญญัติ ควรบัญญัติในรูปรัฐบาลระบบรัฐสภาหรือควร แยกฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารจากกันแค่ไหน เพียงใด
9. ตุลาการ
  - 9.1 อำนาจอิสระในการพิพากษาพิพากษาคดี
  - 9.2 การแต่งตั้ง ย้าย และถอดถอนผู้พิพากษาตุลาการ
10. องค์กรหรือสถาบันทางการเมือง ที่ทำหน้าที่วินิจฉัยกฎหมายว่าขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ
11. การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ จะให้กระทำได้แค่ไหน เพียงใด
12. องค์กรหรือสถาบันทางการเมืองอื่นที่ควรกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ
13. เรื่องอื่น ๆ ทั้งในหลักใหญ่และรายละเอียดที่ควรพิจารณาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

ภาคผนวก ข.

เค้าโครงการพิจารณาหลักการของรัฐธรรมนูญ ฉบับปีพุทธศักราช 2521

ในส่วนที่ว่าด้วยฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร

ฝ่ายนิติบัญญัติ

1. ทัวไป

- 1.1 มีกี่สภา
- 1.2 จะเรียกชื่อสภาว่าอย่างไร ในกรณีมีมากกว่าหนึ่งสภา องค์กรที่ทำหน้าที่นิติบัญญัติรวมกันแล้ว จะเรียกชื่ออย่างไร
- 1.3 ในกรณีมีมากกว่าหนึ่งสภา ประธานสภาของสภาใดจะเป็นประธานขององค์กรที่ทำหน้าที่นิติบัญญัติหรือจะกำหนดโดยใช้วิธีการอื่นใด
- 1.4 ในกรณีมีมากกว่าหนึ่งสภา สมาชิกของสภาหนึ่งจะเป็นสมาชิกของสภาอื่นในขณะเดียวกันได้หรือไม่
- 1.5 สมาชิกจะมีสิทธิขอให้มีการพิจารณาถึงสมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งได้หรือไม่ เพียงใด ถ้าได้ จะให้องค์กรใดเป็นผู้มีอำนาจวินิจฉัย
- 1.6 จะให้มีหัวหน้าฝ่ายค้านในสภาหรือไม่
- 1.7 สมาชิกสภาจะต้องแสดงทรัพย์สินหรือไม่ อย่างไร

2. สภาที่มาจากการแต่งตั้ง (ถ้ามี)

- 2.1 สภาจะประกอบด้วยสมาชิกจำนวนเท่าใด
- 2.2 คุณสมบัติและหรือลักษณะต้องห้าม จะกำหนดไว้หรือไม่ อย่างไร เช่นในเรื่องอายุ สัญชาติ คุณสมบัติ ลักษณะตามกลุ่มอาชีพ
- 2.3 จะให้ใครเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการเสนอการแต่งตั้ง
- 2.4 สมาชิกภาพของสมาชิกจะมีกำหนดเวลาเท่าใด และจะให้สิ้นสุดลงในกรณีใดบ้าง

3. สภาที่มาจากการเลือกตั้ง
  - 3.1 สภาจะประกอบด้วยสมาชิกจำนวนเท่าใด หรือจะให้เป็นไปตามเกณฑ์ของราษฎร และในกรณีนี้จะจำกัดจำนวนขั้นต่ำและขั้นสูงของสมาชิกไว้หรือไม่
  - 3.2 คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะเป็นสมาชิกสภา
  - 3.3 คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะสมัครรับเลือกตั้ง
  - 3.4 คุณสมบัติตาม 3.2 และ 3.3 ในส่วนที่เกี่ยวกับเรื่องพรรคการเมือง จะกำหนดไว้หรือไม่ อย่างไร
  - 3.5 อายุของสภามีกำหนดเท่าใด และจะให้นับตั้งแต่เมื่อใด
  - 3.6 สมาชิกภาพของสมาชิกจะให้เริ่มเมื่อใด และสิ้นสุดลงในกรณีใดบ้าง
  - 3.7 คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้เลือกตั้ง
  - 3.8 หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งใดบ้างที่ควรบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ นอกเหนือจากทำให้เป็นไปตามกฎหมายเลือกตั้ง หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งที่เคยมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เช่น
    - 3.8.1 จะใช้วิธีการเลือกตั้งแบบรวมเขต แบ่งเขต หรือวิธีผสม
    - 3.8.2 จะใช้วิธีถือจำนวนราษฎรเป็นเกณฑ์ หรือจะจำกัดจำนวนขั้นต่ำขั้นสูงไว้ โดยให้ใบยึดหย่อน โดยถือเกณฑ์ราษฎรในกฎหมายเลือกตั้งอีกทีหนึ่ง
    - 3.8.3 การใช้สิทธิเลือกตั้ง จะให้เป็นไปในลักษณะเป็นสิทธิหรือเป็นหน้าที่ของราษฎร หรือจะใช้วิธีอื่นใด เช่น จะใช้วิธีการลงทะเบียนผู้ที่จะใช้สิทธิเลือกตั้ง
  - 3.9 หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งใดบ้าง ที่ต้องการให้นำบัญญัติไว้ในกฎหมายเลือกตั้ง
4. ในกรณีที่มีสภาเดียว แต่ประกอบด้วยสมาชิกทั้งแต่งตั้งและเลือกตั้งหรือเลือกตั้งด้วยกัน ให้อนุโลมพิจารณาตาม 2. และ 3.

5. อำนาจของแต่ละสภา

- 5.1 สมาชิกของแต่ละสภาจะมีสิทธิเสนอร่างพระราชบัญญัติได้แก่ไหน เพียงใด
  - 5.1.1 ร่างพระราชบัญญัติทั่วไป
  - 5.1.2 ร่างพระราชบัญญัติการเงิน และหรือร่างพระราชบัญญัติอย่างอื่น
  - 5.1.3 ผู้มีอำนาจวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติชนิดใด ที่สมาชิกไม่มีสิทธิเสนอ
- 5.2 จะให้มืองค์กรทำหน้าที่ในการกลั่นกรอง การเสนอร่างพระราชบัญญัติของสมาชิกหรือไม่ อย่างไร
- 5.3 กำหนดเวลาการพิจารณาของแต่ละสภาตามลักษณะของร่างพระราชบัญญัติ
- 5.4 ในกรณีมีมากกว่าหนึ่งสภา และร่างพระราชบัญญัติที่ผ่านการพิจารณาของแต่ละสภาแตกต่างกัน จะมีวิธีการพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นอย่างไรต่อไป
- 5.5 การควบคุมฝ่ายบริหาร จะให้สมาชิกของสภาใดกระทำได้อย่างไรบ้าง
- 5.6 การควบคุมฝ่ายบริหารจะให้กระทำได้ในเรื่องใดบ้าง
  - 5.6.1 การตั้งกระทู้ถาม
  - 5.6.2 การเปิดอภิปรายในลักษณะต่าง ๆ
  - 5.6.3 จะต้องมีให้มีการลงมติให้ความไว้วางใจคณะรัฐมนตรี ที่เพิ่งเข้ารับหน้าที่หรือไม่
  - 5.6.4 การให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับสูง
  - 5.6.5 การประกาศใช้กฎอัยการศึก การประกาศสงครามการทำสัญญาสันติภาพ หรือสัญญาพันธมิตรทางทหาร
  - 5.6.6 อื่น ๆ

ฝ่ายบริหาร

6. คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะเป็นรัฐมนตรี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จะเป็นสมาชิกสภาในขณะเดียวกันได้หรือไม่
7. นายกรัฐมนตรี และหรือรัฐมนตรีจะต้องมาจากสมาชิกสภาที่มาจากการเลือกตั้งหรือไม่
8. ควรกำหนดจำนวนรัฐมนตรีไว้หรือไม่
9. ก่อนที่คณะรัฐมนตรีจะเข้ารับบริหารราชการแผ่นดิน จะต้องแถลงนโยบายหรือไม่ และจะต้องได้รับความไว้วางใจจากสภาใดก่อน หรือไม่ เพียงใด
10. การพ้นจากตำแหน่งของรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรี จะมีในกรณีใดบ้าง
11. อำนาจของฝ่ายบริหาร
  - 11.1 อำนาจบริหารราชการแผ่นดินทั่วไป
  - 11.2 กฎหมายของฝ่ายบริหาร
  - 11.3 การยุบสภา จะให้กระทำได้หรือไม่ เพียงใด

ภาคผนวก ค.

หัวข้อที่ควรพิจารณาในส่วนที่ว่าด้วยฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารของรัฐธรรมนูญ
ฉบับปีพุทธศักราช 2534

1. รัฐสภา

1.1 ลักษณะและองค์ประกอบของรัฐสภา

- ระบบสภาเดียว
- ระบบสองสภา
- ชื่อเรียกของสภาและชื่อรวมขององค์กร
- ใครเป็นประธาน
- วาระของสภา

1.2 ที่มาของสมาชิก

- แต่งตั้ง
- เลือกตั้ง
- บางส่วนแต่งตั้ง บางส่วนเลือกตั้ง

1.3 จำนวนของสมาชิก

- ในระบบสภาเดียว
- ในระบบสองสภา
- จำนวนที่แน่นอนหรือตามอัตราส่วนของประชากร
- อัตราส่วนของสมาชิก ในกรณีที่มีสมาชิกสองประเภท

1.4 การพ้นจากตำแหน่งของสมาชิก

1.5 คุณสมบัติและข้อห้ามของสมาชิกที่มาจากการแต่งตั้ง

1.6 คุณสมบัติและข้อห้ามของสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้ง

1.7 เอกสิทธิ์และความคุ้มครองของสมาชิก

- 1.8 การเริ่มต้นและการสิ้นสุดของสมาชิก
- 1.9 การประชุมของรัฐสภา
  - องค์ประชุม
  - สมัยประชุม
  - การประชุมร่วม
  - การตั้งและการประชุมคณะกรรมการสามัญและวิสามัญ
- 1.10 วิธีการลงคะแนน
- 1.11 อำนาจในการควบคุมการถ่ายทอดทางโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียงการ
ประชุมสภา
- 1.12 ระบบพรรคการเมือง
  - สังกัดพรรคหรืออิสระ
  - จำนวนผู้สมัครรับเลือกตั้งที่พรรคการเมืองจะต้องส่ง
- 1.13 ระบบการเลือกตั้ง
  - คุณสมบัติและข้อห้ามของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง
  - คุณสมบัติและข้อห้ามของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง
- 1.14 อำนาจของสภาที่จะยุบหรือขยายอายุของสภา
- 1.15 สภามีอำนาจควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินหรือไม่ เพียงใด
2. อำนาจนิติบัญญัติ
  - การกำหนดอำนาจหน้าที่ของฝ่ายนิติบัญญัติให้ชัดเจน
  - สิทธิและข้อจำกัดในการเสนอร่างกฎหมาย
  - สิทธิและข้อจำกัดในการพิจารณาร่างกฎหมายและแก้ไขร่างกฎหมาย
  - ขั้นตอนต่าง ๆ ของการพิจารณาร่างกฎหมาย
  - สิทธิในการยับยั้งการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของสภา

- ขั้นตอนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณประจำปี
- อำนาจในการเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี

3. คณะรัฐมนตรี

- จำนวนรัฐมนตรีควรจะเป็นเท่าใด
- สมควรกำหนดอายุและวุฒิของรัฐมนตรีหรือไม่
- ที่มาของนายกรัฐมนตรี
- คุณสมบัติและข้อห้ามของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีควรมีอะไรบ้าง
- รัฐมนตรีควรจะพ้นจากตำแหน่งในกรณีใดบ้าง

4. อำนาจของฝ่ายบริหาร

- สมควรหรือไม่ที่จะให้ฝ่ายบริหารมีอำนาจยุบสภา
- สมควรหรือไม่ที่ให้นายกรัฐมนตรีมีสิทธิรับรองคณะรัฐมนตรีได้
- ความรับผิดชอบร่วมกันควรมีขอบเขตเพียงใด
- ผู้มีอำนาจเสนอกฎหมาย
- สมควรกำหนดอำนาจหน้าที่ของฝ่ายบริหารให้ชัดเจนหรือไม่ โดยเฉพาะ
อำนาจการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน

5. การแยกอำนาจนิติบัญญัติและอำนาจบริหารโดยเด็ดขาด

- อำนาจของสภาที่จะเปิดอภิปรายทั่วไปไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรีจะมีได้หรือไม่
- สิทธิในการตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีจะมีได้หรือไม่
- ฝ่ายบริหารควรมีอำนาจยุบสภาหรือไม่
- สมควรหรือไม่ที่จะให้ม็องค็องอีสระ เช่น ตุลาการรัฐธรรมนูญเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาดข้อขัดแย้งระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติกับฝ่ายบริหาร

ประวัติผู้ศึกษา

นายอัครเมศวร์ ทองนวล เกิดเมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2497 ที่ตำบลพนางตุง อำเภอ
ควนขนุน จังหวัดพัทลุง สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี-การศึกษบัณฑิต (เกียรตินิยม)
วิชาเอกภาษาอังกฤษ วิชาโทการบริหารการศึกษา จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา
เมื่อปีการศึกษา 2520 และนิติศาสตรบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง เมื่อปีการศึกษา 2524
และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท-รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การปกครอง) จากวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ เมื่อปีการศึกษา 2527 ปัจจุบันรับราชการที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร